

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN “ÜNİVERSİTE HOCASI”

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Mustafa BAŞARAN¹, Gül Şebnem ALTUNER ÇOBAN²

1 Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mbasaran66@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0003-1684-5852.

2 Arş. Gör., Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gulsebnem.altuner@bozok.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4508-571X.

Geliş Tarihi: 08.01.2019 Kabul Tarihi: 04.07.2019

Öz: Bu çalışmada üniversite hocalarının sınıf ve okul öncesi öğretmen adayları tarafından nasıl algılandığının; bu algının zaman içinde değişip değişmediğinin ve dolayısıyla eğitim fakültelerindeki eğitim etkinliklerinin nasıl yapıldığının ve öğrenci ile öğretim görevlisi arasındaki iletişim düzeyinin tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma, öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin algıların değişimini metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak için nitel araştırmanın sunduğu imkânlar doğrultusunda fenomenografik (olgu bilim) modele uygun olarak kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi ve Okul Öncesi Eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören 107 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik üniversiteye kayıt olmadan önceki metaforları “Eğitici, yol gösterici, bilgili”, “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan”, “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olmak üzere 3; lisans eğitimi bitmeden hemen önceki metaforları “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” “Eğitici, yol gösterici, bilgili”, “Yetersiz bir öğretici”, “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olmak üzere 4 kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik üniversiteye kayıt olmadan önceki metaforlarının en çok “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde; lisans eğitimi bitmeden hemen önceki metaforları incelendiğinde ise metaforların en çok “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada üniversite hocaları ile öğretmen adayları arasındaki iletişim ve etkileşimin olumlu olduğu ve bu durumun metaforik algılara yansıdığı fakat üniversite hocalarının bilgili ve çalışkan kişiler olduğuna yönelik algıda ise bir düşüş olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Üniversite hocası, Metafor, Öğretmen Adaylarının Metaforik Algıları

ACCORDING TO TEACHER CANDIDATE “UNIVERSITY LECTURER”

Abstract:

Using metaphors and portrayals, this study mainly aims to reveal classroom and pre-school teacher candidates’ changing perceptions towards the notion of “university lecturer”. The study group consists of 107 teacher candidates who study at the departments of Classroom Teaching and Pre-School Education at Faculty of Education at Bozok University during 2016-2017 academic year.

The findings of the study suggest that teacher candidates’ perceptions towards a university lecturer were divided into three conceptual categories as “an educating, guiding and well-informed person”, “a person with negative personal traits” and “a person with positive personal traits” before starting university and three conceptual categories as “a person with positive personal traits”, “an educating, guiding and well-informed person” and “a person with negative personal traits” before completing their undergraduate education. Teacher candidates’ visual portrayals of a university lecturer before starting university were divided into six categories and before completing their undergraduate education were divided into seven categories. Furthermore, it was observed that communication and interaction between university teachers and prospective teachers was positive and this situation was reflected to metaphoric perceptions. But there is a decrease in the perception that university teachers are knowledgeable and hardworking people.

Key Words: University Lecturer, Metaphor.

Giriş

Metafor kavramının birçok farklı tanımı bulunmaktadır: Lakoff ve Johnson (2005: 27) metaforu, bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlama ve tecrübe etme, bir düşüncüyü ise insan kavrayışının bir şekli ile ifade etme süreci olarak tanımlarken; Arslan ve Bayrakçı (2006) ise benzer şekilde metaforu, bir olgunun veya kavramın anlamlandırılması veya açıklanmasında daha tanıdık ve bilinen terimlerle ifade edilmesi şeklinde tanımlamıştır. Cerit (2008) metaforu, insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördüklerini; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç olarak ele almıştır. Miller (1987) ise metaforları, bireylerin kişisel tecrübelerine anlam vermeleri bakımından, “tecrübelerin dili” olarak tanımlamıştır. Morgan (1980) metaforu, dünyayı görme ve anlama biçimi olarak ele alırken; benzer şekilde Arnett (1999), metaforu bir algı aracı olarak ifade etmiştir. Yob (2003)’a göre ise metafor, bir

bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada kullanabileceği güçlü bir zihinsel araçtır. Tsoukas (1991) metaforu, çoğunlukla benzer bir alandan yeni ve çoğunlukla bilinmeyen bir alana bilgi transferi şeklinde tanımlamıştır; benzer şekilde Kemal (2003:1) metaforu, insanın dünyayı nasıl algıladığının, nesnelere, olaylar, hareketler vb. hakkında ne düşündüğünün açık ifade edilmesi şeklinde açıklamıştır. Tüm bu tanımlardan hareketle metaforu, bireylerin dünyayı algılama şekilleri ve tecrübelerinden yola çıkarak, sahip oldukları kavramlar ile bilinmeyen kavramları açıkladığı bir zihinsel işlev olarak tanımlamak mümkündür.

Metaforların temel işlevleri, çok sayıda bilginin elde edilmesi, yorumlanması, nakledilmesi ve bu sayede belirsizliklerin giderilerek yeterince anlaşılma konularının daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır (Semerci, 2007; Petrie ve Oshlag, 1993). Eğitim ortamında metaforlar, bireyi yaratıcı düşünmeye, hayal etmeye yönlendirmekte, aynı zamanda bireylerin duygu ve düşüncelerini, yaşantılarını tanımlamalarına yardımcı olmaktadır (Yaşar ve Girmen, 2012). Metaforlar, öğretmen eğitimi sürecinde profesyonel düşünme ve kimlik geliştirme, pedagojik araç, keşfetme, yansıtma, değerlendirme ve araştırma aracı, zihinsel model olarak birçok amaç için kullanılmaktadır (Saban, 2006). Ayrıca öğretmen eğitiminde metaforlardan, öğretim uygulamalarını yönlendirmek, öğretmenin rollerini yeniden değerlendirmek ve öğretmen adaylarının gereksinimlerini belirlemek gibi amaçlara ulaşmak için de yararlanılmaktadır (Vadeboncoeur ve Torres, 2003). Dolayısıyla metaforlar, karmaşık yapıları açıklığa kavuşturmakta, eğitim ile ilgili algıları zenginleştirmekte, öğretmenlerin rollerini açıklamakta, öğretmen ve öğrencilerin eğitimle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmakta kullanılan benzetime dayalı araçlar olarak kullanılmaktadır (Ekiz ve Koçyiğit, 2012).

Metaforların sosyal ortamlardaki faaliyetlere nasıl rehberlik ettiği; inançları, tutumları ve değerleri nasıl şekillendirdiği; örgütsel süreçleri nasıl gösterdiği ve örgütsel yaşamın oluşturulmasında nasıl öne çıktığına olan ilginin artmasıyla metaforlarla ilgili çalışmaların sayısı da hızla artmıştır (Çelikten, 2006). Kişilerin yaşama bakış açılarının belirlenmesinde, dünyada olup bitenleri anlamlandırmalarında, olay, olgu, durum, kavram, kişi ya da nesnelere kurdukları iletişimde metaforik düşüncenin önemi büyüktür (Pilav ve Elkatmış, 2013). Ayrıca metaforlar fiziksel ve kültürel yaşantıdan kaynaklanmakta ve metaforların dilin ötesinde, kültürel, sosyal ve felsefi boyutları da bulunmaktadır (Girmen, 2007: 10-11). Başka bir ifadeyle metaforlar, bireyin veya toplumun bilgi birikimini, zihinsel ve kültürel gelişimini, dünyayı algılama ve anlamlandırma süreçlerinin izlenebilmesini sağlayan; insan belleğindeki bağıntıları çözebilmek adına yol gösteren zihni bir süreçtir (Yıldızlı, Acar-Erdol, Baştuğ ve Bayram, 2018).

İlgili literatürde (Aydoğdu, 2008; Botha, 2009; Bozlk, 2002; Carlson, 2001; Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Ekiz ve Koçyiğit, 2012; Döş, 2010; Gür, 2012; Inbar, 1996; Johnson, 2006; Kalyoncu, 2012; Kasapoğlu, 2016; Koç, 2014; Nikitina ve Furuoka, 2008; Oğuz, 2009; Örucü, 2014; Özcan ve Demir, 2011; Özdemir, 2012; Özdemir ve Akkaya, 2013; Pilav ve Elkatmış, 2013; Polat, Apak ve Akdağ, 2013; Saban, 2004; Saban, 2008;

Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Silman ve Şimşek, 2006; Singh, 2010; Stylianou, Kullina, Cothran ve Kwon, 2013; Szukala, 2011; Thomas ve Beauchamp, 2011; Töremen ve Turhan ve Yaraş, 2013; Uslu, Kocakülâh ve Gür, 2016; Ünal ve Ünal, 2010; Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011;) eğitim alanında yapılan metafor çalışmalarının daha çok eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmen, öğrenci, yönetici/müdür, müfettiş, okul, eğitim planlaması, veli gibi kavramlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Üniversite hocalarına ilişkin öğrenci düşüncelerini metaforlar aracılığıyla belirleme çalışmaları (Bahar-Güner, Tunca, Alkın-Şahin ve Oğuz, 2015; Demirtaş ve Çoban, 2014; Koşar, 2016; Kumral, 2009; Polat, Apak ve Akdağ, 2013; Tortop, 2013) ise görece daha azdır.

Araştırmanın Önemi

Üniversite öğrencilerinin görüşleri, üniversite hocalarının etkili olma düzeylerinin belirlenmesinde önemli bir bilgi kaynağıdır (Theall ve Franklin, 2001). Öğretmen adaylarının üniversite hocalarını nasıl gördükleri ve algıladıkları üzerinde durulması neticesinde öğretmen adayının kavram dünyasında üniversite hocasının ne olduğunu anlaşılması, mesleğe devam eden öğretim elemanlarının kendilerini geliştirip dönüştürmesinde rehberlik edecektir. Öğretmen adayları üniversitedeki hocalarını kendilerine rol model almaktadır (Smith, 2011; Timmerman, 2009). Bu sebeple öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin sahip oldukları algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi hem öğretmen adaylarının iç dünyalarını hem de “üniversite hocası” kavramını anlamlandırma şekillerini ortaya koymasından açısından önemlidir. Zira öğretmen adayları “üniversite hocası” kavramına ilişkin algılarını metaforlarla ve çizimlerle ifade ederken geçmiş yaşantılarını ve deneyimlerini de ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca bu çalışma, üniversite hocalarının eğitim fakültesi öğrencileri tarafından nasıl algılandığının ortaya çıkarılması, bu algıların zaman içerisinde ne tür değişimlere uğradığının gösterilmesi ve eğitim etkinliklerinin nasıl yapıldığı konusunda ipuçları vermesi açısından da önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, *üniversite hocalarının öğretmen adayları tarafından nasıl algılandığının; bu algının zaman içinde değişip değişmediğinin ve öğrenci ile öğretim görevlisi arasındaki iletişimin dolayısıyla eğitim fakültelerindeki eğitim etkinliklerinin niteliğinin metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarılmasıdır. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada şu alt problemlere çözüm aranmıştır:*

- Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramına yönelik metaforik algıları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramına yönelik metaforik algıları nelerdir?

- Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramına yönelik metaforik algıları lisans eğitimi son döneminde ne ölçüde değişmiştir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin sahip oldukları algıların değişimini metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırmanın sunduğu imkânlar doğrultusunda fenomografik (olgu bilim) modele uygun olarak yapılandırılmıştır. Bu yaklaşımda bireylerin bir olguya ilişkin yaşantıları, algıları ve bunlara yükledikleri anlamlar belirlenmeye çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 81).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıfta öğrenim gören 124 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ancak metafor içermediği belirlenen 17 form değerlendirme sürecine dahil edilmemiştir. Çalışmada incelenen formlar 55’i okul öncesi öğretmeni adayı ve 52’si sınıf öğretmeni adayı olmak üzere 107 öğretmen adayın tarafından doldurulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 71’i kız, 36’sı erkektir. Çalışma grubunun oluşturulmasında, araştırmaya hız kazandırması açısından kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.141).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, dört adet açık uçlu sorudan oluşan bir ölçme aracı kullanılmıştır. Bu sorular şu şekildedir:

- “Üniversiteye kayıt yaptırmadan önce üniversite hocası ... benzerdir/ gibidir diye düşünüyordum; çünkü ...”
- “Üniversiteye kayıt yaptırmadan önce üniversite hocası denince aklınıza gelenleri çiziniz”
- “Şu an üniversite hocası ...’e benzerdir/gibidir diye düşünüyorum; çünkü ...”
- “Şu an üniversite hocası denince aklınıza gelenleri çiziniz.”

Öğretmen adaylarının “çünkü” ifadesi ile oluşturdukları metaforlar için bir “gerekeç/mantıksal dayanak” sunmaları, “gibi” ifadesi ile de katılımcıların oluşturdukları metafor kaynağı ile metafor konusu arasında bağ kurmaları amaçlanmıştır (Saban, 2009).

Öğretmen adaylarından “üniversite hocasına” ilişkin metaforlarını çizimler aracılığı ile de belirtmesi istenmiştir. Çünkü çizim, bireyin zekâsı, endişesi, tutumu vb. hakkında bilgi veren bir iletişim şekli olarak tanımlanabilir (Zians, 1997). Ayrıca bireylerin kimi zaman kendilerini dilin imkânları ile ifade etmede zorlandıkları da bir vakiadır. Bu sebepten araştırmada elde edilen metaforik ifadeleri desteklemek ve öğretmen adaylarından, kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine olanak sağlamak amacıyla sözel olarak ifade ettikleri metaforlara ek olarak, metaforlarını görsel olarak da ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının formda yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplara yönelik içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri (kodları) belirli kategori ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları organize ederek yorumlamaktır.

Araştırmada geçerliğin sağlanması için, veri analizi süreci aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca verilerin analizi ve yorumlanmasında kullanılan katılımcı ifadeleri ve çizimlerinden örnekler, bulgular kısmında gösterilmiştir.

Uygulamalar araştırmacıların gözetiminde ve zaman sınırlandırması olmaksızın yapılmıştır. Araştırma sürecinde öğretmen adaylarının sorularına cevaplandırılmış ancak öğretmen adaylarına metaforlarla veya çizimlerle ilgili yönlendirici herhangi bir örnek verilmemiştir.

İçerik analizi verilerin analizi, adlandırma, eleme, derleme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması ve frekansların hesaplanması aşamalarından oluşmaktadır (Çelikten, 2006; Aydoğdu, 2008; Saban, 2009;). Bu araştırmada da bu süreçler takip edilmiştir. Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yükledikleri metaforların belirlenebilmesi amacıyla uygulanan ölçme araçlarından elde edilen veriler araştırmacılar tarafından ön incelemeye tabi tutulmuş ve metafor içermeyenler çıkarılmıştır. Sonra katılımcıların ortaya koymuş oldukları metaforlar gözden geçirilerek tek tek parçalarına ayrıştırılmıştır ve kodlara ulaşılmıştır. Sonra diğer kodlarla olan benzer ve ortak özellikleri bakımından sınıflandırılarak temalara ve kategorilere ulaşılmıştır. Buna göre öğretmen adayları “üniversite hocası” kavramına ilişkin üniversiteye kayıt yaptırmadan önce 37, lisans eğitimi bitmeden hemen önce 42 birer metafor şeklinde ifade edilen tema ürettikleri belirlenmiştir. Daha sonra bu temalar, temaların konusu ve kaynağı arasındaki ilişki göz önüne alınarak incelenmiş ve kategorilere ulaşılmıştır. Sonuçta, “üniversite hocası” kavramı için üniversiteye kayıt yaptırmadan önce 3, lisans eğitimi bitmeden hemen önce 4 farklı kavramsal kategoriye ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarından elde edilen görsel metaforik verilerin analizinde de sözel metaforik verilerin analizine benzer süreç takip edilmiştir: Öncelikle çizimler ortak özellikleri açısından incelenmiştir. Çizimler incelenmesi sonucu önce temalara ve

bu temalardan da kategorilere ulaşılmıştır. Elde edilen çizimlerin analizi sonucunda “üniversite hocası” kavramı için üniversiteye kayıt yaptırmadan önce 25, lisans eğitimi bitmeden hemen önce 27 birer metafor şeklinde ifade edilen temaya ulaşılmış; bu temalardan da -konusu ve kaynağı arasındaki ilişki göz önüne alınarak incelendikten sonra- “üniversite hocası” kavramı için üniversiteye kayıt yaptırmadan önce 6, lisans eğitimi bitmeden hemen önce 7 farklı kategoriye ulaşılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliği için çizimler ile ulaşılan kodlar, temalar ve kategoriler iki görsel sanatlar eğitimi uzmanı ile yeniden incelenmiştir. Alınan uzman görüşleri sonrasında çizimlere ait kategoriler konusunda görüş birliği sağlanmıştır. Analizin son aşamasında, “üniversite hocası” kavramıyla ilgili olarak belirlenen metaforlar ve çizimlere yönelik veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin, frekans (F) ve yüzde (%) değerleri hesaplanarak tabloleştirilmiştir.

Çalışmada takip edilen aşamaların doğruluğunun teyit edilebilmesi, sözel ve görsel metaforlar için belirlenen temalar ile bunlara bağlı oluşturulan kategorilerin doğruluğunun belirlenebilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından bu verilerin de yer aldığı tema ve kategori listeleri tekrar incelenmiştir. Ölçümlerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, kodlar, temalar ve kategorilerin yeniden incelenmesi sürecinde görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenerek araştırmacıların oluşturdukları kategorilerin tutarlılığı tespit edilmiştir. Veri analizinin güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlilik = Görüş Birliği \ [Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı]*100) kullanılarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik katsayısı metaforlardan elde edilen kategoriler için %95 ve çizimlerden elde edilen kategoriler için %93 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman’a (1994) göre güvenirlilik katsayısının %70’in üzerinde olması, araştırma sonuçlarının güvenilir olarak kabul edilmesi için yeterlidir.

Bulgular

Bu bölümde, öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforik algıları ile ilgili bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

1.1. Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Kayıt Olmadan Önce Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramına İlişkin Metaforik Algılarına Yönelik Bulgular

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Kayıt Olmadan Önce Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

ÜNİVERSİTEYE KAYIT OLMADAN ÖNCE					
TEMALAR	F	%	KATEGORİLER	F	%
Bilim adamı	11	10,28	Eğitici, yol gösterici, bilgili	26	24,29
Araştırmacı	4	3,73			
Mum	3	2,80			
Gözlük	2	1,86			
Kalem	1	0,93			
Deniz	1	0,93			
Sanatkâr	1	0,93			
Toprak	1	0,93			
Yol gösterici	1	0,93			
Doktor	1	0,93			
Kariyer	2	1,86			
Samimi bir dost	2	1,86			
Sudoku	1	0,93			
Bilgisayar oyunu	1	0,93			
Arkadaş, dost	1	0,93			
Eğlenceli	1	0,93			
Sert	11	10,28	Olumsuz özellikleriyle akılda kalan	73	68,22
Asık suratlı	7	6,54			
Soğuk	6	5,60			
Egosu yüksek	5	4,67			
Sinirli	5	4,67			
İlgisiz	5	4,67			
Kendini beğenen	5	4,67			
Disiplinli	3	2,80			
Havahı	3	2,80			
Sopa	3	2,80			
Sıradan	3	2,80			
Takıntılı	2	1,86			
Bakımsız	2	1,86			
Yaşlı/düşkün	2	1,86			
Anlayışsız	2	1,86			
Ağustos böceği	2	1,86			
Acımasız	2	1,86			
Komutan	2	1,86			
Paracı	1	0,93			
Korkutucu	1	0,93			
Mutsuz	1	0,93			

Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramıyla ilgili metaforik algılarına ilişkin sözel ifadeleri ortak özelliklerine göre gruplandırılmış ve bu özellikler temalar ve kategoriler başlığı altında listelenmiştir. Kodlardan ulaşılan temalar, temalardan ulaşılan kategoriler ve bunlara ait sayısal bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların en çok “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinin

altında toplandığı görülmektedir (F=73; %68,22). Bunu “Eğitici, yol gösterici, bilgili” kategori takip etmektedir (F=26; %24,29). “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi ile ilgili olarak da 8 (%7,47) metafor bulunmaktadır.

Katılımcıların çoğunun üretmiş oldukları metaforlar “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi altında toplanmıştır. Tablo 1’de bu kategoriyi oluşturan temalar gösterilmektedir. “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisini oluşturan temalar genel olarak üniversite hocalarının egosunun yüksek olması, sert olması, asık suratlı olması, soğuk ve sinirli olması gibi özelliklerdir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını yürüyen egoya benzetmiştir ve gerekçesini de “havalı bir mesleği olduğu ve güçlü olduğu için egosu çok yüksektir.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını sopaya benzetmiştir ve gerekçesini de “öğrencilerin tepesine vurulan sert bir şey gibidir.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocası kavramını asık suratlı birisine benzetmiş ve gerekçesini de “bana sürekli çalışan, mutsuz bir insanı hatırlatıyor.” şeklinde açıklamıştır.

“Eğitici, yol gösterici, bilgili” kategorisini oluşturan temalarda öğretmen adayları genel olarak üniversite hocalarının bilgili olmalarına, çok çalışmalarına ve çevrelerindeki insanlara yol göstermelerine değinmişlerdir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını muma benzetmiştir ve gerekçesini de “üniversite hocası hem ülkenin gelişmesi için çalışır, hem de ülke geleceğini yönlendirecek kişileri yetiştirir. Böylece kendi bilim ışığını parlattır ve çevresine de yayar.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocasını bilim insanına benzetmiştir ve gerekçesini de “araştırmayı seven, çalışmaktan bıkmayan, yenilik peşinde koşan kişilerdir.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocası kavramını kaleme benzetmiş ve gerekçesini de “üniversite hocası tüm düşüncelerini, fikirlerini öğrencinin aklına yazar. Öğrencisi onun düşünceleriyle kendini geliştirir ve ileri gider.” şeklinde açıklamıştır.

“Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi altında değerlendirilen temalarda öğretmen adayları genel olarak üniversite hocalarının samimi ve eğlenceli olmaları gibi özelliklerine değinmişlerdir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını samimi bir dosta benzetmiştir ve gerekçesini de “bir sıkıntımız, derdimiz olsa gidip rahatlıkla anlatıp, fikir alabiliriz. Tarafsız ve içten bir şekilde yardımcı olur.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını bilgisayar oyununa benzetmiştir ve gerekçesini de “üniversite hocaları tıpkı bilgisayar oyunları gibi karmaşıktır. Ancak her ikisini de çözdükçe ve tanıdıkça ne kadar eğlenceli olduklarını anlarız.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocası kavramını sudoku çözmeye benzetmiş ve gerekçesini de “sudoku çözerken beynimiz gelişir ve eğleniriz. Üniversite hocaları ile sohbet etmek de eğlencelidir ve bizi geliştirir.” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

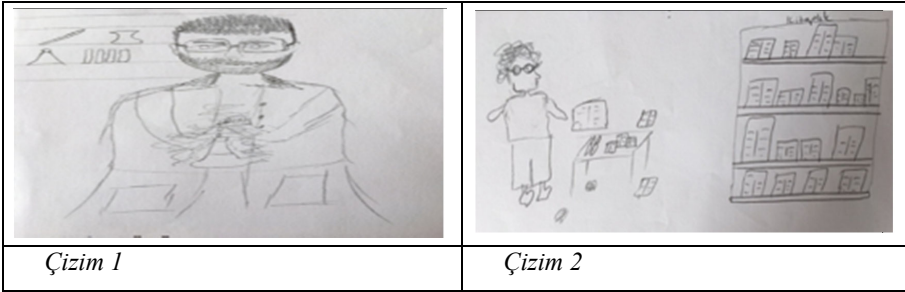
Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramına ilişkin metaforlarının görsel ifadelerinin incelenmesi sonucu ulaşılan bulgular ise Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Kayıt Olmadan Önce Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramıyla İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Görsel İfadeleri

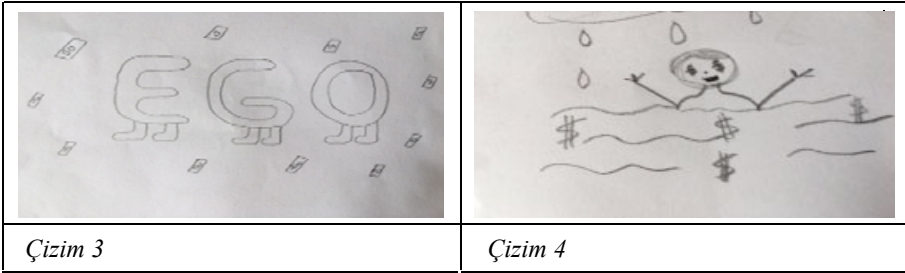
TEMALAR	F	%	KATEGORİLER	F	%			
Deney /laboratuvar/ Deney tüpü	12	11,21	Bilgili, çalışkan	41	38,31			
Gözlük	11	10,28						
Bilim adamı	8	7,47						
Çalışma masası	5	4,67						
Kitaplık/kütüphane	3	2,80						
Bilgisayar	2	1,86						
Kalem	4	3,73	Öğretici, rehber, aydınlatıcı	7	6,54			
Mum	2	1,86						
Ağaç	1	0,93						
Ders anlatan hoca	10	9,34	Ders anlatan	21	19,62			
Kitap	6	5,60						
Amfi/sınıf	5	4,67						
Asık suratlı hoca	12	11,21	Olumsuz kişisel özelliklerle akılda kalan	33	30,84			
Sinirli	6	5,60						
Bakımsız/çirkin	4	3,73						
Gergin	3	2,80						
Egolu	3	2,80						
Para	2	1,86						
Yaşlı	1	0,93						
Duvar	1	0,93						
Buz	1	0,93						
Sevgi	1	0,93				Sevgi dolu	2	1,86
Güler yüzlü	1	0,93						
Şık/ bakımlı/ güzel	3	2,80				Şık, güzel	3	2,80

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların çizimler vasıtasıyla gösterimi incelendiğinde en çok görsel ögenin “bilgili/çalışkan” kategorisi altında bulunduğu görülmektedir (F=41; %38,31). Bunu “Olumsuz kişisel özellikleriy-

le akılda kalan” kategorisi takip etmektedir (F=33; %30,84). Bu kategori altında değerlendirilen çizimler incelendiğinde üniversite hocasının asık suratlı olma, sınırlı olma, bakımsız/çirkin olma gibi özelliklerin tasvir edildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının çizimlerinde derslerin işlenişi, öğretim ortamı ve öğretim materyali kullanımına yönelik tasvirler de “Ders anlatan” kategorisi adı altında değerlendirmiştir (F=21; %19,62). “Öğretici/rehber/aydınlatıcı” kategorisi ile ilgili 7, “Şık/güzel” kategorisi ile ilgili 3 ve “Sevgi dolu” kategorisi ile ilgili de 2 çizim bulunmaktadır. Kategorilere ilişkin öğretmen adayları çizimlerinden bazıları şu şekilde örneklendirilebilir:

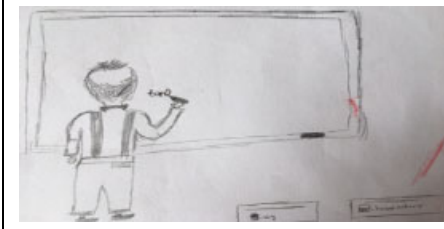

Çizim 1 ve 2 öğretmen adaylarının “bilgili/çalışkan” olmakla ilgili görüşlerini ifade eden görsellerdir. Araştırma kapsamında “bilgili/çalışkan” olmakla ilgili 41 (%38,31) çizim bulunmaktadır. Bu çizimlerde genellikle bir bilim insanını çağrıştıran deney gereçleri, çalışma masası, kitap, kitaplık gibi unsurlar bulunmaktadır.

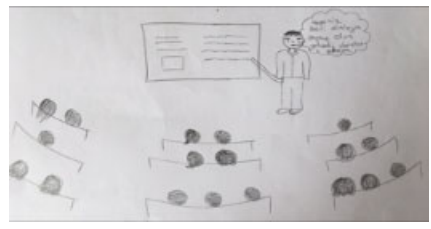

Çizim 3 ve 4 öğretmen adaylarının “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi altında değerlendirilen kodlara örnek olarak verilmiştir. “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi ile ilgili 33 (%30,84) çizim bulunmaktadır. Bu çizimlerde daha çok yukarıdaki örneklerde gösterildiği gibi asık suratlı, sınırlı, bakımsız, egolu veya paragöz olmak gibi özellikler bulunmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

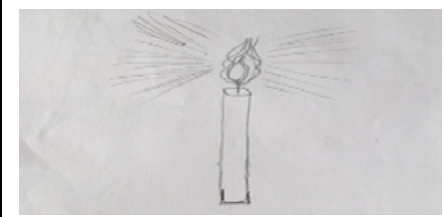

Çizim 5

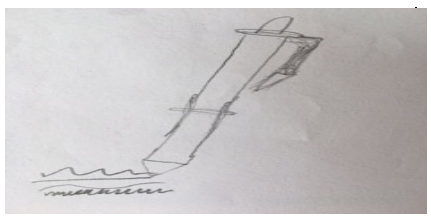

Çizim 6

Çizim 5 ve 6 öğretmen adaylarının “Ders anlatan” kategorisi altında değerlendirilen metaforlarına aittir. Bu kategori ile ilgili 21 (%19,62) çizim bulunmaktadır. Bu çizimler daha çok ders anlatan hoca, kitap veya amfi/sınıf gibi unsurların tasvir edilmesi şeklindedir.

Çizim 7

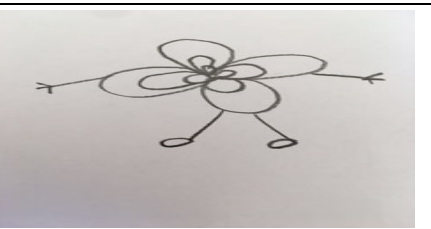

Çizim 8

Çizim 7 ve 8 öğretmen adaylarının “Öğretici/rehber/aydınlatıcı” kategorisi altında değerlendirilen metaforlarına ait örnek görsellerdir. Bu kategori ile ilgili 7 (%6,54) çizim bulunmaktadır. Bu çizimlerde yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi kalem, mum veya ağaç gibi unsurlar tasvir edilmiştir.

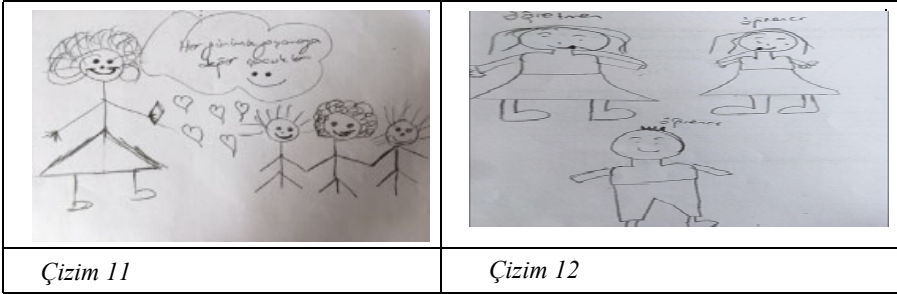

Çizim 9

Çizim 10

Çizim 9 ve 10 öğretmen adaylarının “Şık/güzel” kategorisi ile ilgili görüşlerini ifade eden görsellerdir. Bu kategori ile ilgili 3 (%2,80) çizim bulunmaktadır.

Çizim 11 ve 12 öğretmen adaylarının “Sevgi dolu” kategorisi ile ilgili görüşlerini ifade eden görsellerdir. Bu kategori ile ilgili 2 (%1,86) çizim bulunmaktadır.

Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramına ilişkin metaforik algılarının sözel ve görsel ifadeleri genel olarak incelendiğinde; öğretmen adaylarının zihninde daha çok olumsuz kişisel özelliklere sahip bireyler canlanmaktadır. Sonra sırasıyla üniversite hocasını ders yapan veya bilim adamı olarak ve olumlu kişisel özelliklere sahip olarak algılamaktadırlar.

1.2. Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Bitmeden Hemen Önce ‘Üniversite Hocası’ Kavramına İlişkin Metaforik Algılarına Yönelik Bulgular

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Bitmeden Hemen Önce Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

LİSANS EĞİTİMİ BİTMEDEN HEMEN ÖNCE								
TEMALAR	F	%	KATEGORİLER	F	%			
Bilgili	12	11,21	Eğitici, yol gösterici, bilgili	30	28,03			
Bilim insanı	3	2,80						
Güneş	2	1,86						
Su/ yağmur damlası	2	1,86						
Bahçirvan	2	1,86						
Çınar	1	0,93						
Yaşam koçu	1	0,93						
Gurme	1	0,93						
Lider	1	0,93						
Mum	1	0,93						
Sanatkar	1	0,93						
Toprak	1	0,93						
Araba	1	0,93						
Müze	1	0,93						
Arkadaş	9	8,41				Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan	49	45,79
Yardımsaver	8	7,47						
Sevecen	5	4,67						
Neşeli	4	3,73						
Aile	3	2,80						
Koruyucu	3	2,80						
Bakımlı	3	2,80						
Gül, çiçek	2	1,86						
Samimi	2	1,86						
Objektif	2	1,86						
Yemeğin tuzu	1	0,93						
Baba	1	0,93						
Aktif	1	0,93						
Şeker	1	0,93						
Pamuk	1	0,93						
İyi kalpli	1	0,93						
Sakin	1	0,93						
Anlayışlı	1	0,93						
Slayt makinası	9	8,41	Yetersiz bir öğretici	15	14,01			
Not silahı	3	2,79						
Taraf tutan	2	1,86						
Ağustos böceği	1	0,93						
Sıradan biri	7	6,54	Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	13	12,14			
Kızgın	2	1,86						
Paragöz	2	1,86						
Bakımsız	1	0,93						
Mutsuz	1	0,93						

Öğretmen adaylarının lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları ‘üniversite hocası’ kavramıyla ilgili metaforik algılarına ilişkin sözel ifadelerinin incelenmesi sonucu ulaşılan temalar ve bunlara ait sayısal bilgiler Tablo 3’te gösterilmiştir. Tablo 3

incelendiğinde, öğretmen adaylarının lisans eğitiminin son döneminde sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların en çok “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinin (F=49; %45,79) altında olduğu görülmektedir. Bunu “Eğitici, yol gösterici, bilgili olma” ile ilgili kategori takip etmektedir (F=30; %28,03). Sonra sırasıyla “yetersiz bir öğretici” (F=15; %14,01) ve “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” (F=13; %12,14) kategorisi gelmektedir

Katılımcıların çoğunun üretmiş olduğu metafor “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi altındadır. Bu kategori altında değerlendirilen temalar incelendiğinde, üniversite hocası kavramının öğretmen adaylarının zihninde genel olarak yardımsever, arkadaş canlısı ve sevecen olması gibi özellikleriyle yer ettiği görülmektedir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını güle benzetmiştir ve gerekçesini de “bir gül gibi yavaş yavaş bize kendini açar. Sonunda da mis kokusunu, güzel huyunu bize gösterir.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını arkadaşına benzetmiştir ve gerekçesini de “üniversite hocaları yaşları bize yakın olsa da olmasa da bizimle iyi muhabbet ediyorlar. Odalarına gittiğimde güller yüzü davranıyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocası kavramını koruyucuya benzetmiş ve gerekçesini de “Hocalarımız bizi ilerde başımıza gelebilecek bazı kötü şeylerle ilgili uyarıyorlar. Başıma kötü bir şey gelirse onlara danışabileceğimi düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır.

“Eğitici, yol gösterici, bilgili” kategorisinde altında değerlendirilen temalarda öğretmen adaylarının genel olarak üniversite hocalarının bilgili olmalarına, çok çalışmalarına ve çevrelerindeki insanlara bilgilerini yaymalarına değindikleri görülmektedir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocasını bilim insanına benzetmiştir ve gerekçesini de “üniversiteye başladıktan sonra hocalarımızın hayatını eğitime, bilime, okumaya adadıklarını gördüm. Çoğu zaman ailelerinden çok öğrencileriyle ve işleriyle ilgilendiklerine şahit oldum.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını bahçıvana benzetmiştir ve gerekçesini de “bahçıvanın çiçekleriyle ilgilenmesi gibi yetiştirdikleri öğrenciler ile ayrı ayrı ilgilenir ve değer verirler. Herkesin iyi bir yere gelmesi için uğraşıp çabalarlar.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocası kavramını güneşe benzetmiş ve gerekçesini de “üniversite hocalarım dört yıl boyunca bir güneş gibi hayatımızı parlatmak için uğraştılar.” şeklinde açıklamıştır.

“Yetersiz bir öğretici” kategorisinde bulunan temalarda öğretmen adayları genel olarak üniversite hocalarının sürekli slayt kullanarak ders anlatması, not vermeyi bir tehdit unsuru olarak kullanması gibi özelliklerine değinmişlerdir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını not silahına benzetmiştir ve gerekçesini de “Bazı hocalar her olayın sonunu not ile bağlıyorlar. Notunuzu kırarım diye tehdit ediyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını slayt makinasına benzetmiştir ve gerekçesini de “Bazı derslerde hoca hazır slayt okuyarak ders işliyor. Soru sorduğumuzda cevap veremiyor çünkü konuya hakim değil,

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

slayta hakim.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocasını ağustos böceğine benzetmiş ve gerekçesini de “Bazı hocalar ağustos böceği gibi sohbet edip, hikaye anlatıp dersi geçiriyorlar.” şeklinde açıklamıştır.

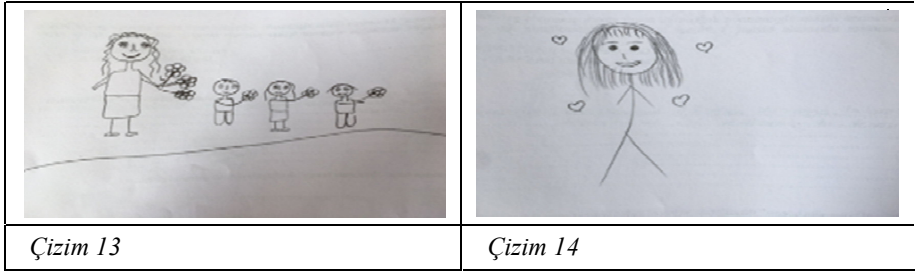
“Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalma” kategorisinde bulunan temalarda ise öğretmen adayları genel olarak üniversite hocalarının sıradan kişiler olması, kızgın, paragöz, bakımsız ve mutsuz kişiler olması gibi özelliklere değinmişlerdir. Örneğin bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını sıradan birisine benzetmiştir ve gerekçesini de “Onların bizden hiçbir farkı yok. Ufkumuzu genişletecek hiçbir özellik taşımadıklarını düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir öğretmen adayı üniversite hocası kavramını paragöz birisine benzetmiştir ve gerekçesini de “Bazı hocaların sadece para kazanmak için derse girdiğini düşünüyorum. Bence bizi daha çok para kazanmak istedikleri bu yolda bir araç olarak görüyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı üniversite hocasını bakımsız birisine benzetmiş ve gerekçesini de “Bakımsız, özensiz ve kötü giyinen hocaların bize yeterince iyi örnek olmadığını düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Bitmeden Hemen Önce Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramıyla İlgili Metaforik Algılarına İlişkin Görsel İfadeleri

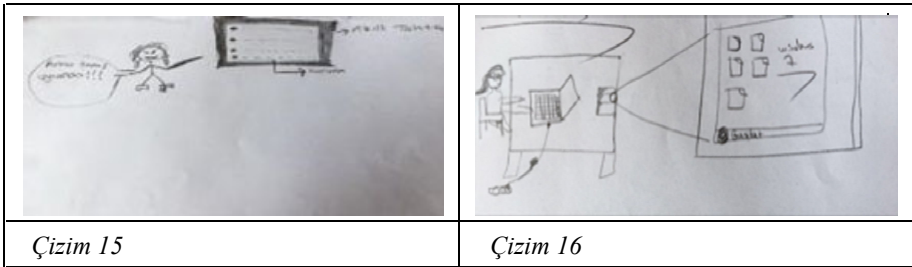
TEMALAR	F	%	KATEGORİLER	F	%
Masada çalışan hoca	9	8,41	Bilgili, çalışkan	17	15,88
Arı	4	3,73			
Bilim adamı	3	2,80			
Yazar	1	0,93			
Mum/lamba	5	4,67	Öğretici, rehber, aydınlatıcı	14	13,08
Ağaç	4	3,73			
Güneş	2	1,86			
Yağmur	1	0,93			
Araba	1	0,93			
Türk Bayrağı	1	0,93			
Ders anlatan öğrenci	10	9,34			
Slayt ile sunum yapan hoca	7	6,54	Ders Anlatılan	23	21,49
Akıllı tahta	4	3,73			
Ağustos böceği	2	1,86			
Sinirli	4	3,73			
Paragöz	2	1,86	Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	7	6,54
Makas/bıçak	1	0,93			
Güler yüzlü	15	14,01			
Mutlu öğrenci	7	6,54	Sevgi dolu	26	24,29
Sevgi	2	1,86			
Etkileyici	1	0,93			
Yardımsaver	1	0,93			
Şık/bakımlı/güzel	5	4,67			
Gül/çiçek	3	2,80	Şık, güzel	8	7,47
Sohbet eden hoca	8	7,47			
Yemek masasında hoca ve öğrenciler	3	2,80	İyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan	12	11,21
Çardakta hoca ve öğrenciler	1	0,93			

(* Bu tabloda gösterilen temalara ve kategorilere ulaşmak için kullanılan örnek görseller ve ilgili açıklamalar tablo dışında gösterilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmen adaylarının lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin çizimlerinde en çok “sevgi dolu” kategorisiyle ilgili görseller kullandıkları görülmektedir (F=26; %24,29). Bunu “Ders Anlattıran” kategorisi takip etmektedir (F=23; %21,49). Bu iki kategoriye “bilgili, çalışkan” (F=17; %15,88); “Öğretici/rehber/aydınlatıcı” (F=14; %13,08); “iyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan” (F=12; %11,21); “şık, güzel” (F=8; %7,47) ve “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” (F=7; %6,54) kategorileri takip etmektedir. Kategorilere ilişkin öğretmen adayları çizimlerinden bazıları şu şekilde örneklendirilebilir:

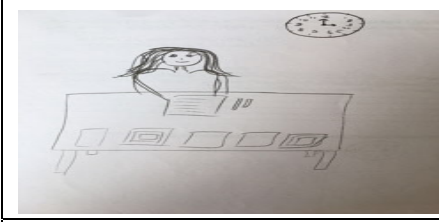

Çizim 13 ve 14 öğretmen adaylarının “sevgi dolu” kategorisi ile ilgili metaforlarını ifade eden görselleridir. “Sevgi dolu” kategorisi altında değerlendirilen 26 (%24,29) çizim bulunmaktadır. Bu çizimler daha çok yukarıdaki çizimlerde de örneklendiği gibi güleryüzlü, sevgi dolu olmayı çağrıştıran görsellerdir.

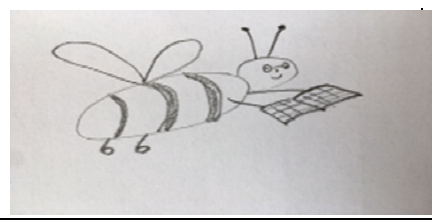

Çizim 15 ve 16 öğretmen adaylarının “Ders Anlattıran” kategorisi ile ilgili görüşlerini ifade eden görsellere örnektir. “Ders Anlattıran” kategorisi ile ilgili 23 (%21,49) çizim bulunmaktadır. Bu çizimler örnekte de gösterildiği gibi slayt ile sunum yapan hoca, yoğun akıllı tahta kullanımı ve sunum yapan öğrenciler gibi görsellerdir.

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

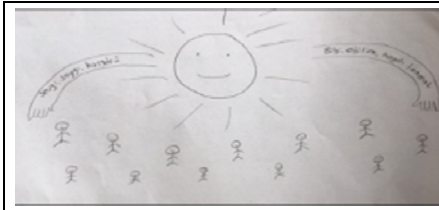

Çizim 17

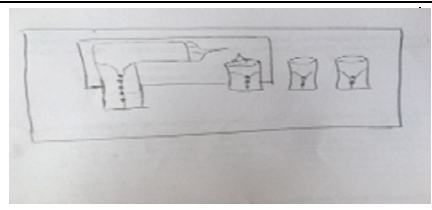

Çizim 18

Çizim 17 ve 18 “Bilgili, çalışkan” kategorisi ile ilgili görsellerdir. “Bilgili, çalışkan” kategorisi altında değerlendirilen 17 (%15,88) çizim bulunmaktadır. Bunların daha çok masada çalışan hoca, arı, bilim insanı gibi tasvirler içeren görsellerdir.

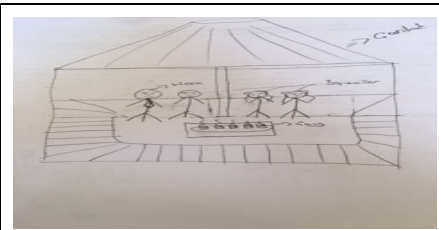

Çizim 19

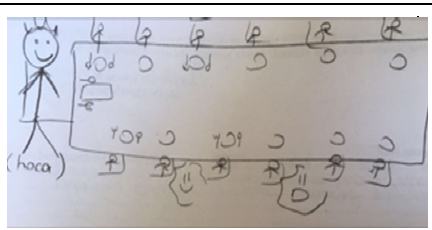

Çizim 20

Çizim 19 ve 20 öğretmen adaylarının “Öğretici, rehber, aydınlatıcı” kategorisi ile ilgili kullandıkları görsellerdir. Bu kategori ile ilgili 14 (%13,08) çizim bulunmaktadır. Bu çizimler yukarıdaki örnek çizimlerde görüldüğü gibi mum, ağaç, güneş gibi unsurların tasvir edilmesi şeklindedir.

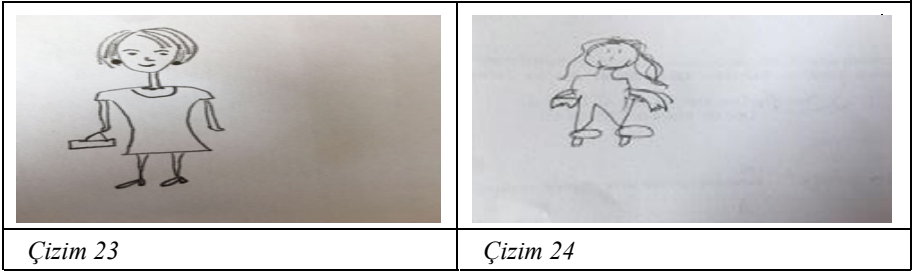

Çizim 21

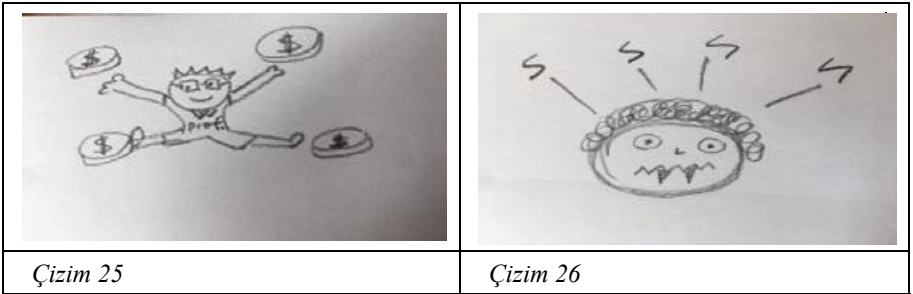

Çizim 22

Çizim 21 ve 22 öğretmen adaylarının “İyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan” kategorisi ile ilgili görselleridir. Bu kategori ile ilgili 12 (%11,21) çizim bulunmaktadır. Bunlar yukarıdaki örnek çizimlerde görüldüğü gibi hocaların öğrencilerle sohbet ederken, çardakta otururken, yemek yerken tasvir edilmesi şeklindedir.

Çizim 23 ve 24 öğretmen adaylarının “Şık, güzel” kategori ile ilgili görüşlerini ifade eden görselleridir. Bu kategori ile ilgili 8 (%7,47) çizim bulunmaktadır. Bunlar yukarıdaki şıklık, bakım, veya güzelliği çağrıştıran görsellerdir.

Çizim 25 ve 26 ise öğretmen adaylarının “Olumsuz Kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisi ile ilgili görüşlerini ifade eden görsellerdir. Bu kategori ile ilgili 7 (%6,54) çizim bulunmaktadır. Bu çizimlerde üniversite hocaları sinirli, paragöz olarak tasvir edilmektedir.

2. Öğretmen Adaylarının ‘Üniversite Hocası’ Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının Lisans Öğrenimi Sonrası Değişimi

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının ‘Üniversite Hocası’ Kavramına Yönelik Algılarının Değişimi

KATEGORİLER	Üniversiteye Kayıt Olmadan Önce		KATEGORİLER	Lisans Eğitimi Bitmeden Önce Hemen	
	F	%		F	%
Eğitici, yol gösterici, bilgili	26	24,29	Eğitici, yol gösterici, bilgili	30	28,03
Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan	8	7,47	Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan	49	45,79
Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	73	68,22	Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	13	12,14
-	-	-	Yetersiz bir öğretici	15	14,01

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında en çok “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olma kategorisi göze çarparken (F=73; %68,22), lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” olma kategorisi göze çarpmaktadır (F=49; %45,79). Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=26; %24,29) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=30; %28,03) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “eğitici, yol gösterici, bilgili” kategorisinde bir artış olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=8; %7,47) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=49; %45,79) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde bir artış olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=73; %68,22) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=13; %12,14) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde bir düşüş olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin üniversiteye kayıt olmadan önce “Yetersiz bir öğretici” kategorisi ile ilgili metaforu bulunmazken, lisans eğitimi bitmeden hemen önce “Yetersiz bir öğretici” kategorisi ile ilgili metaforu bulunmaktadır (F=15; %14,01).

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Sahip Oldukları ‘Üniversite Hocası’ Kavramıyla İlgili Görseller Aracılığıyla İfade Ettikleri Metaforik Algılarının Değişimi

KATEGORİLER	Üniversiteye Kayıt Olmadan Önce		KATEGORİLER	Lisans Eğitimi Bitmeden Hemen Önce	
	F	%		F	%
Bilgili, çalışkan	41	38,31	Bilgili, çalışkan	17	15,88
Öğretici, rehber, aydınlatıcı	7	6,54	Öğretici, rehber, aydınlatıcı	14	13,08
Ders anlatan	21	19,62	Ders Anlatıran	23	21,49
Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	33	30,84	Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan	7	6,54
Sevgi	2	1,86	Sevgi dolu	26	24,29
Şık, güzel	3	2,80	Şık, güzel	8	7,47
-	-	-	İyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan	12	11,21

Tablo 6. incelendiğinde, öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında en çok “Bilgili, çalışkan” olma kategorisi göze çarparken (F=41; %28,31), lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında “Sevgi dolu” kategorisi göze çarpmaktadır (F=26; %24,29). Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=41; %38,31) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=17; %15,88) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Bilgili, çalışkan” kategorisinde bir düşüş olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=7; %6,54) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=14; %13,08) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Öğretici, rehber, aydınlatıcı” kategorisinde bir artış olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında en çok “Ders anlatan” kategorisi göze çarparken (F=21; %19,62), lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforlarında “Ders Anlatıran” kategorisi göze çarpmaktadır (F=23; %21,49). Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=33; %30,84) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=7; %6,54) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde bir düşüş olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=2; %1,86) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=26; %24,29) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Sevgi” kategorisinde bir artış olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversiteye kayıt olmadan önce sahip oldukları (F=3; %2,80) ve lisans eğitimi bitmeden hemen önce sahip oldukları (F=8; %7,47) “üniversite hocası” kavramına ilişkin metaforları incelendiğinde “Şık, güzel” kategorisinde bir artış olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin üniversiteye kayıt olmadan önce “İyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan” kategorisi ile ilgili

metaforları bulunmazken, lisans eğitimi bitmeden hemen önce “İyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan” kategorisi ile ilgili metaforları bulunmaktadır (F=12; %11,21).

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda, *öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik* üniversiteye kayıt olmadan önceki metaforlarının “eğitici, yol gösterici, bilgili”, “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan”, “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olmak üzere 3; lisans eğitimi bitmeden hemen önceki metaforları “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” “eğitici, yol gösterici, bilgili”, “yetersiz bir öğretici”, “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olmak üzere 4 kavramsal kategori altında toplandığı görülmüştür. *Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik* üniversiteye kayıt olmadan önceki metaforlarının görsel ifadeleri ise “bilgili/çalışkan”, “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan”, “ders anlatan”, “öğretici/rehber/aydınlatıcı”, “şık/güzel” ve “sevgi dolu” olmak üzere 6 kategori altında toplandığı görülmüştür. *Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik* lisans eğitimi bitmeden hemen önceki metaforlarının görsel ifadeleri “sevgi dolu”, “ders anlattıran”, “bilgili, çalışkan”, “öğretici/rehber/aydınlatıcı”, “iyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan”, “şık, güzel” ve “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” olmak üzere 7 kategori altında toplanmıştır.

Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik üniversiteye kayıt olmadan önceki metaforlarının en çok “olumsuz kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde; lisans eğitimi bitmeden hemen önceki metaforları incelendiğinde ise metaforların en çok “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan” kategorisinde olduğu görülmüştür. Bu sonuç üniversite hocaları ile öğretmen adayları arasındaki iletişim ve etkileşimin olumlu olduğu ve bu iletişim kalitesinin zamanla öğretmen adaylarının, üniversitedeki hocalarına ilişkin algılarını olumsuzdan olumluya dönüştürdüğü şeklinde yorumlanabilir. İlgili literatür (Bahar-Güner, Tunca, Alkın-Şahin ve Oğuz, 2015; Koşar, 2016; Polat, Apak ve Akdağ, 2013; Tortop, 2013) incelendiğinde üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden *öğretmen adaylarının üniversite hocası kavramına ilişkin algılarının* da olumlu olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi Öztürk’ün (2007) de belirttiği gibi eğitim fakültesi öğrencileri üniversiteye ve üniversite hocasına ilişkin yaşantıları sonucu oluşturdukları algılarla üniversiteye gelmesi; ancak lisans eğitimlerinde karşılaştıkları üniversite hocaları, yaptıkları gözlemler ve deneyimlerin bu algıları değiştirmesi olabilir.

Genelde üniversite öğrencilerinin, özelde eğitim fakültesi öğrencilerinin, üniversiteye ilişkin algılarıyla üniversite hocası kavramına ilişkin algılarının birbirlerine benzer olduğu söylenebilir. Örneğin Demirtaş ve Çobanın (2014) üniversite öğrencilerinin üniversite kavramına ilişkin metaforlarını araştırdığı çalışmasında, üniversite öğrencilerinin üniversite kavramı için geliştirdikleri olumlu ve olumsuz metaforlarla bu çalışmada öğretmen adayların üniversite hocasına ilişkin geliştirdikleri olumlu ve olum-

suz metaforların benzer olduğu görülmüştür. Demirtaş ve Çoban'ın (2014) yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin üniversite kavramına ilişkin, bu araştırmada da öğretmen adaylarının üniversite hocası kavramına ilişkin geliştirdiği aynı veya ortak anlama gelen metaforlara şunlar örnek gösterilebilir: İlim yayma kurumu, olgunlaşmış meyve, kitap, kütüphane, çiçek bahçesi, ev, lale devri sultanları, tarla, tatil köyü, gonca, karanfil, kuş, ana kucağı, huzurevi, bilgisayar, yuva, gül, mezarlık, köy kahvesi, kurak tarla, uyku, teneke, lale devri, orman, gül, çift karakterli insan ve altın kafes. Bu bulgular ışığında öğrencilerin üniversiteye ve üniversite hocasına ilişkin algılarının birbirini etkilediği söylenebilir.

Çalışmada öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına yönelik olumlu algılarını anlatmak için geliştirdikleri metaforların en çok “bilgili, çalışkan” kategorisi içerisinde olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Tortop'un (2013) çalışmasında ortaya çıkan öğretmen adaylarının üniversite hocasını “bilgi kaynağı ve aktarıcısı”; Bahar-Güner vd.'nin (2015) “bilgi küpü”; Demirtaş ve Çoban'ın (2014) “bilgi kaynağı ve aktarıcısı”; Polat vd.'nin (2013) “bilgi kaynağı” ve Koşar'ın (2016) “bilgi kaynağı/aktarıcısı” olarak ifade ettiği bulgularla örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının metaforlarında göze çarpan diğer kategoriler “Yetersiz bir öğretici” ve “Dersi anlattıran” kategorisidir. Öğretmen adayları derslerin öğrencilere anlatılması, slayt ile sunum yapan üniversite hocaları ve aşırı akıllı tahta kullanımına yönelik imgelere sıklıkla yer vermişlerdir. Bu sonuç, Demirtaş ve Çoban'ın (2014) çalışmasında, üniversite öğrencilerinin öğretim elemanı kavramını mekanikleşmiş bir varlık olarak ifade ettiği bulguyla, Tortop'un (2013) çalışmasında, öğretmen adaylarının üniversite hocasını üzerine yükümlülük almayan biri olarak ifade ettiği bulguyla, Kumral'ın (2009) çalışmasında üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarını alanında ve eğitim formasyonu açısından yetersiz biri olarak ifade ettiği bulguyla ve Bahar-Güner vd.'nin (2015) araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmen eğitimcisini öğretim sorumluluğunu etkili bir biçimde yerine getirmeyen biri olarak ifade ettiği bulguyla benzerlik göstermektedir. Üniversite öğrencileri benzer durumları benzer şekilde algılamakta ve benzer metaforlar geliştirmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında üniversite öğrencilerinin yoğun şekilde sosyal medya kullanması ve aynı üniversitede ve başka üniversitelerde okuyan öğrencilerle yoğun şekilde iletişim kurmaları etkili olabilir.

Öğretmen adaylarının lisans eğitimi başlamadan önce üniversite hocasına ilişkin geliştirdikleri olumlu algılarına ilişkin metaforların en çok “Eğitici, yol gösterici, bilgili” kategorisinde; lisans eğitimi bitmeden hemen önceki üniversite hocasına ilişkin geliştirdikleri metaforların ise en çok “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan ve sevgi dolu” kategorilerinde olduğu görülmektedir. Bu sonuç, üniversite hocaları ile öğretmen adayları arasındaki iletişim ve etkileşimin olumlu olduğunu gösterirken, aynı zamanda üniversite hocalarının bilgili ve çalışkan kişiler olduğuna yönelik algıda ise bir düşünüş olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu yorumu destekleyici diğer bir bulgu ise şudur: Öğretmen adaylarının “üniversite hocası” kavramına ilişkin üniversiteye kayıt olmadan önce

“iyi iletişim kuran, sosyal faaliyetlere katılan” kategorisi ile ilgili görsel ifadesi bulunmazken; lisans eğitimi bitmeden hemen önce bu kategori ile ilgili görsel ifadeleri bulunmaktadır. Bu sonuçlar ışığında üniversite hocaları ile öğretmen adayları arasında iletişimin lisans öğrenimi sürecinde geliştiği; beraberce sosyal faaliyetler gerçekleştirildikleri söylenebilir. Bu bulgular, Bahar-Güner, Tunca ve diğerlerinin (2015) araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmen eğitimcisini öğrencilerle etkili iletişim kurmayan biri olarak ifade ettiği bulguyla, Kumral’ın (2009) çalışmasında üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarını iletişimsiz ve küçümsemeyen kişiler olarak ifade ettiği bulguyla ve Demirtaş ve Çoban’ın (2014) çalışmasında, üniversite öğrencilerinin öğretim elemanı kavramını kayıtsız/duyarsız olarak ifade ettiği bulguyla çelişmektedir. Ancak Tortop (2013) ve Kumral’ın (2009) çalışmasında üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarını iletişim kurulan, paylaşımcı ve alçakgönüllü kişiler olarak ifade ettiği bulgularla örtüşmektedir.

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Üniversite öğrencilerinin üniversiteye ve üniversite hocasına ilişkin algıları paralellik arz etmektedir. Ancak ülkemizde yükseköğretim ve üniversite yönetimlerinin üniversitenin imajı ile ilgili yapacakları çalışmalarda genelde yeşil alan, bina sayısı, yurt hizmeti, laboratuvar olanakları vb. göstergelere yoğunlaştıkları görülmektedir. Oysa üniversitelerin imajı için, üniversite hocası imajına da odaklanmak gerekir.

Üniversite hocalarının öğretmen adaylarıyla kurdukları güçlü sosyal bağlar son derece önemlidir. Ancak lisans eğitimi sonunda üniversite hocasına ilişkin olumlu algılar içinde akademik birikim ve mesleki yeterlilik çok az yer almaktadır. Hatta olumsuz algılara ilişkin metaforların bir kısmı yetersiz bir öğretici kategorisindedir. Oysa öğrencilerin kişisel ve mesleki rehberlik kadar akademik yardım ve liderliğe de ihtiyacı vardır. Üniversite hocalarının öğrencilerle iletişimi güçlendirmek kadar kendilerini akademik olarak yetiştirmeye ve mesleki becerilerini geliştirmeye de çaba sarf etmelidir.

Unutulmamalıdır ki üniversite hocaları, öğretmen adaylarının gözünde bir modeldir. Literatürde de (Bahar, Güner vd. 2015) öğretmen adaylarının üniversite hocasına ilişkin algılarıyla ilgili metaforlarının önemli bir kısmının “model olarak öğretmen eğitimcisi” kategorisinde olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle üniversite hocası öğretmen adayı için mesleki “idol”dür. Ayrıca üniversite hocasına yönelik oluşan olumsuz algıların mesleki eğitim sürecine yansıtacağı da düşünüldüğünde, üniversite hocaları hakkında öğretmen adaylarının oluşturdukları olumsuz metaforların izlenmesi ve düzeltilmesi, öğretmen yetiştirme kalitesinin artırılması açısından oldukça önemlidir.

Öğretmen adaylarının üniversite hocasına ilişkin başlangıçta olumsuz olan algılarının olumluya dönüştüğü ve olumlu algıların daha çok “olumlu kişisel özellikleriyle akılda kalan, sevgi dolu” kategorisinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu bulguda hareketle, öğretmen adaylarının üniversite hocalarına yönelik sahip oldukları olumsuz algıla-

rı olumlu hale dönüştürmek için ders dışı ortamlarda da tarafların birbirleri hakkındaki düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edecekleri, iletişimlerini güçlendirecek sosyal aktiviteler düzenlemeleri önerilebilir.

Kaynaklar

- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: administration as building and renovation. *Journal of educational administration*, 37(1), 80-89.
- Arslan, M. M., ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî eğitim*, 171, 100-108.
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*, Eskişehir.
- Bahar-Güner, Ö., Tunca, N., Alkın-Şahin, S., ve Oğuz, A. (2015). Öğretmen adaylarının öğretmen eğitimcisine ilişkin metaforik algıları. *Pegem eğitim ve öğretim dergisi*, 5(4), 419-444.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South african of education*, 29, 431-444.
- Bozlk, M. (2002). The college student as learner: insight gained through metaphor analysis. *College student journal*, 36, 142-151.
- Carlson, T. B. (2001). Using metaphors to enhance reflectivene among preservice teachers. *Journal of physical education, recreation and dance*, 72(1), 49-53.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve bilim*, 33 (147), 3-13.
- Çelikten, m. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 21(2), 269-283.
- Demirtaş, H., ve Çoban, D. (2014). Üniversite öğrencilerinin üniversite ve fakülte kavramlarına ilişkin metaforları (İnönü üniversitesi örneği). *Ondokuz mayıs üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 33(1), 113-143.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 9(3), 607-629.
- Ekiz, D., ve Koçyiğit, Z. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu eğitim dergisi*, 21(2), 439-458.
- Girmen, P. (2007). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumu. *Anadolu üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü, (yayımlanmamış doktora tezi)*, Eskişehir.
- Güner, N. (2013). Bir labirentte çıkış aramak mı? yoksa yeni ufuklara yelken açmak mı? on ikinci sınıf öğrencilerinden matematik öğrenmek ile ilgili metaforlar. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 13(3), 1929-1950.

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

- Gür, H. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği ile ilgili metaforları: kosova örneği. *e-journal of new world sciences academy*, 7(3), 885-897.
- Inbar, D. E. (1996). The free educational prison: metaphors and images. *Educational research*, 38, 77-92.
- Johnson, K. (2006). The millennial teacher: metaphors for a new generation. *pedagogy*, 6(1), 7-24.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları. *Mustafa Kemal üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 9(20), 471-484.
- Kasapoğlu, H. (2016). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sistemine ilişkin algılarının metaforlar yoluyla analizi. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 22(1), 59-80.
- Kemal, M. (2003). Budhist Türk çevresi eserlerinde metafor. *Ankara üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü, (yayınlanmamış doktora tezi)*
- Koç, E. (2014). sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 15(1), 47-72.
- Koşar, D. (2016). Öğretmen adaylarının üniversite ve öğretim elemanı kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *International online journal of educational sciences*, 8(3), 113-127.
- Kumral, O. (2009). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının davranışlarına yönelik algıları. *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 1(25), 92-102.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: hayat, anlam ve dil*. İstanbul: Paradigma,
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage, California.
- Miller, S. (1987). Some comments on the utility of metaphors for educational theory and practice. *Educational theory*, 37, 219-227.
- Morgan, G. (1980). Paradigms, metaphors, and puzzle solving in organizational analysis. *Administrative science quarterly*, 25, 606-622.
- Nikitina, L., ve Furuoka F. (2011). Revisiting metaphors for education: a student's perspective. *Asia pacific education review*, 12(2), 311-318.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre orta öğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli eğitim dergisi*, 182, 36-56.
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve Türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 20(3), 27-358.
- Özan, B. M., ve Demir, C. (2011). Farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü metaforu algıları. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 21(2), 106-126.
- Özdemir, M. (2012). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Kuramsal eğitim bilimleri dergisi*, 5(3), 369-393.
- Özdemir, S. ve Akkaya, E. (2013). Genel lise öğrenci ve öğretmenlerinin okul ve ideal okul algılarının metafor yoluyla analizi. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 19(2), 295-322.

- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının 'coğrafya' kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran üniversitesi Kırşehir eğitim fakültesi dergisi*, 8(2),55-69
- Petrie, H. G., ve Oshlag, R. (1993). *Metaphor and learning*. A. Ortony (ed), *Metaphor and thought*, Cambridge: Cambridge university,
- Pilav, S. ve Elkatmış, M. (2013). Öğretmen adaylarının Türkçe kavramına ilişkin metaforları. *Turkish studies*, 8(4), 1207-1220.
- Polat, s., Apak, Ö., ve Akdağ, M. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının akademisyen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *İnönü üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 14(2), 57-78.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 2(2), 135-155.
- Saban, A. (2006). Functions of metaphor in teaching and teacher education: a review e ay. *Teaching education*, 17(4),299-315.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 55,459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 7(2),281-326.
- Saban, A., ve Koçbeker, B. N. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*,6(2), 461-522.
- Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet üniversitesi sosyal bilimler dergisi*,31(2), 125-140.
- Silman, F. ve Şimşek, H. (2006). Türkiye ve Amerika birleşik devletleri okulları ve merkezi eğitim kurumlarına mecazlar yoluyla bir bakış. *Eğitim araştırmaları dergisi*, 23, 177-187.
- Singh, K. (2010). Metaphor as a tool in educational leadership classroom. *Management in education*, 24(3), 127-131.
- Smith, K. (2011). The multi-faceted teacher educator: a norwegian perspective. *Journal of education for teaching aquatic insects*, 37(3), 337-349.
- Stylianou, M., Kulinna, P. H., Cothran, D., ve Kwon, J. Y. (2013). Physical education teachers' metaphors of teaching and learning. *Journal of teaching in physical education*, 32, 22-45.
- Thomas, L., ve Beauchamp, C. (2011). Understanding new teachers' professional identities through metaphor. *Teaching and teacher education*,27,762-769.
- Timmerman, G. (2009). Teacher educators modelling their teachers? *European journal of teacher education*, 32(3), 225-238.
- Tortop, H. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Yükseköğretim ve bilim dergisi*, 3(2), 153-160.

Öğretmen Adaylarının Gözünden “Üniversite Hocası”

- Tsoukas, H. (1991). Atransformational view of metaphors in organizational science. *The academy of management review*, 16(3), 566-585.
- Turhan, M., ve Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 23(1), 129-145.
- Uslu, N., Kucakülâh, A., ve Gür, H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin bilim, bilim insanı ve öğretmen kavramlarına ilişkin metafor algılarının incelenmesi. *Eğitim ve öğretim araştırmaları dergisi*, 5(1), 354-364.
- Ünal, A., ve Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 7(2), 919-945.
- Ünal, A., Yıldırım, A., ve Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 23, 261-272.
- Vadeboncoeur, J. A. ve Torres, N. (2003). Constructing and reconstructing teaching roles: a focus on generative metaphors and dichotomie. *Discourse studies in the cultural politics of education*, 24(1), 87-103.
- Yaşar, Ş. ve Girmen, P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. *Mersin üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 8(3), 13-23.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayınları,
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 8(2), 92-109.
- Yıldızlı, H., Acar-Erdol, T. A., Baştuğ, M., ve Bayram, K. (2018). Türkiye’de öğretmen kavramı üzerine yapılan metafor araştırmalarına yönelik bir meta-sentez çalışması. *Eğitim ve bilim dergisi*, 43(193), 1-43.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphor studies. *Philosophy and education*, 22, 127-138.
- Zians, A. W. (1997). A qualitative analysis of how experts use and interpret the kinetic school drawing technique. *Toronto: Canada Toronto university, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*